

**INDEKS PERLAKUAN BULI DI KALANGAN PELAJAR-PELAJAR DI
SEKOLAH MENENGAH DAN RENDAH DI MALAYSIA**

**(BULLY ACTION INDEX AMONG STUDENTS IN SECONDARY AND
PRIMARY SCHOOL IN MALAYSIA)**

**AZIZI HJ. YAHAYA
YUSOFBOON
SHHRIN HASHIM
MOHAMMAD SHARIF MUSTAFFA
ZURHANA BIN MUHAMAD**

**PUSAT PENGURUSAN PENYELIDIKAN
UNIVERSITI TEKNOLOGI MALAYSIA**

2008

**INDEKS PERLAKUAN BULI DI KALANGAN PELAJAR-PELAJAR DI
SEKOLAH MENENGAH DAN RENDAH DI MALAYSIA**

**(BULLY ACTION INDEX AMONG STUDENTS IN SECONDARY AND
PRIMARY SCHOOL IN MALAYSIA)**

**AZIZI HJ. YAHAYA
YUSOFBOON
SHHRIN HASHIM
MOHAMMAD SHARIF MUSTAFFA
ZURHANA BIN MUHAMAD**

RESEARCH VOTE NO: 78069

**JABATAN ASAS PENDIDIKAN
FAKULTI PENDIDIKAN
UNIVERSITI TEKNOLOGI MALAYSIA**

2008

PENGHARGAAN

Segala puji-pujian kepada ALLAH s.w.t dan selawat ke atas junjungan kita Muhamad s.a.w. Saya berasa bersyukur ke hadrat ALLAH s.w.t. kerana memberi kekuatan dan kesabaran untuk menyiapkan laporan kajian. Walaupun terpaksa menempuhi pelbagai dugaan dan cabaran.

Kajian ini tidak akan terhasil tanpa bantuan, sokongan dan galakan dari beberapa pihak. Dengan kesempatan ini suka saya merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada pihak MOHE kerana memberi peruntukan sebanyak RM34,760 untuk membuat kajian ini. Begitu juga dengan pihak dekan RMC yang berusaha untuk mendapatkan grant ini. Di samping itu tidak lupa kepada pihak Fakulti pendidikan memberi kerjasama dengan memberi keizinan memohon vot jangka pendek UTM.

Penghargaan ini juga dituju EPRD yang telah memberikan kerjasama dan kebenaran untuk saya menyempurnakan kajian ini.

Penghargaan yang tidak terhingga kepada sdr pelajar kaunseling dan pelajar sarjana kerana membantu saya dalam melaksanakan kajian ini. Atas segalanya, semoga Allah s.w.t. sahaja yang akan memberikan ganjaran yang sewajarnya. Wassallam.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti tahap perlakuan buli di sekolah menengah dan rendah di Malaysia berdasarkan pengiraan Indeks Perlakuan Buli Sekolah. Kajian ini juga bertujuan untuk mengenal pasti jenis-jenis tingkah laku buli dan kekerapannya; punca perlakuan buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah; dan ciri-ciri mangsa buli. Seramai 1395 orang pelajar sekolah menengah dan rendah di empat buah negeri Johor, Melaka, Negeri Sembilan dan Selangor telah dipilih berdasarkan pensampelan rawak kelompok atas kelompok. Instrumen kajian yang digunakan dalam kajian ini ialah set soal selidik Indeks Perlakuan Buli Sekolah yang mempunyai nilai kebolehpercayaan $\alpha=0.87$. Statistik deskriptif iaitu kekerapan, peratus, min dan sisihan piawai digunakan untuk menganalisis tahap perlakuan buli, jenis tingkah laku buli dan pengiraan indeks perlakuan buli sekolah. Statistik inferensi iaitu analisis ujian-t digunakan untuk menganalisis perbezaan tingkah laku buli dan indeks tingkah laku buli antara peringkat persekolahan, lokasi sekolah dan jantina. Analisis korelasi pearson r pula digunakan untuk menganalisis hubungan antara punca buli dan indeks perlakuan buli sekolah. Secara keseluruhannya tahap perlakuan buli sekolah menengah dan sekolah rendah di empat buah negeri berada pada tahap rendah dengan nilai Indeks Perlakuan Buli Sekolah ialah 38.81. Kajian mendapati tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah dan antara pelajar lelaki dan pelajar perempuan. Kajian juga mendapati tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara Indeks Perlakuan Buli sekolah menengah dan sekolah rendah, bandar dan luar bandar serta antara pelajar lelaki dan perempuan. Analisis korelasi pearson r, mendapati terdapat hubungan signifikan antara punca buli dan Indeks Perlakuan Buli Sekolah ($p=0.005$, $r=0.103$). Berdasarkan dapatan kajian, mencadangkan penggunaan Indeks Perlakuan Buli Sekolah sebagai satu kaedah mengukur tahap perlakuan buli di kalangan pelajar, dan keberkesanan program intervensi mencegah perlakuan buli.

ABSTRACT

The purpose of this study is to identify the level of bullying among secondary and primary school's students in Malaysia based on School Bullying Index. This study also try to identify the type of bullying and its frequency, factor of bullying and characteristic of victims. 1395 secondary and primary school students in the state of Johor, Melaka, Negeri Sembilan dan Selangor have been chosen as the respondents. The sampling has been done using the cluster on cluster random sampling method. A set of School Bullying Index questionnaires was used in this study. Reliability value of the instruments was $\alpha = 0.87$. Descriptive statistic – frequency, percentages, mean and standard deviation is used to analyze the level and type of bullying and School Bullying Index. The inferencial statistic- t-test is used to analyze the difference of bullying behaviour and Bullying Index between school level, school location and gender. Pearson correlation are used to analyze the relation between the factor of bullying and school bullying index. Results showed, overall level of bullying among school students in four states are low. School bullying index is 38.81. There is no significance difference on bullying behaviour between secondary and primary school and male and female students. There is no significance difference on Bullying Index between secondary and primary school; urban and rural school; and male and female students. Pearson correlation analyze showed that there were significance relation between factor of bullying and bullying index ($p=0.005$, $r=0.103$). Based on research finding, suggestion was made to use School Bullying Index as a method to measure level of bullying among students and how successful your intervention programmes against bullying.

KANDUNGAN

BAB	PERKARA	MUKA SURAT
	HALAMAN JUDUL	i
	HALAMAN JUDUL	ii
	HALAMAN PENGHARGAAN	iii
	ABSTRAK	iv
	ABSTRACT	v
	KANDUNGAN	vi
	SENARAI JADUAL	xi
	SENARAI RAJAH	xiv
	SENARAI SINGKATAN	xv
	SENARAI LAMPIRAN	xvi
BAB I	PENDAHULUAN	1
	1.0 Pengenalan	1
	1.1 Latar belakang masalah	2
	1.2 Penyataan masalah	6
	1.3 Objektif kajian	7
	1.4 Persoalan kajian	8
	1.5 Hipotesis kajian	9
	1.6 Rasional kajian	12
	1.7 Kepentingan kajian	13
	1.8 Skop kajian	14
	1.9 Batasan kajian	14

1.10	Definisi istilah	16
1.10.1	Tingkah laku buli	16
1.10.2	Jenis tingkah laku buli	16
1.10.3	Punca kejadian buli	17
1.10.4	Mangsa buli	17
1.10.5	Ciri-ciri mangsa buli	18
1.10.6	Indeks perlakuan buli sekolah	18
1.10.7	Tahap tingkah laku buli sekolah	18
1.10.8	Zon Tengah dan Zon Selatan	19
1.10.9	Kawasan bandar dan luar bandar	19
1.11	Kerangka teori kajian	20
1.12	Penutup	22
BAB II	TINJAUAN LITERATUR	23
2.0	Pengenalan	23
2.1	Definisi tingkah laku buli	23
2.2	Jenis tingkah laku buli	26
2.3	Punca kejadian buli	29
2.4	Mangsa buli	31
2.5	Indeks perlakuan buli sekolah	34
2.6	Tahap perlakuan buli di sekolah	35
2.7	Masalah perlakuan buli di sekolah	36
2.8	Pendekatan Teori	37
2.8.1	Teori Pembelajaran Sosial	37
2.8.2	Hipotesis kekecewaan-agresif	39
2.8.3	Teori Psikoanalisis Freud dan tingkah laku buli	40
2.8.4	Model interaksi sosial dan tingkah laku buli	41
2.8.5	Rumusan Teori Pembelajaran Sosial	42

	2.8.6	Penggunaan Teori Pembelajaran Sosial sebagai model kajian	43
	2.9	Penutup	46
BAB III		METODOLOGI	47
	3.0	Pengenalan	47
	3.1	Reka bentuk kajian	47
	3.2	Lokasi kajian	48
	3.3	Subjek kajian	48
	3.3.1	Populasi	48
	3.3.2	Sampel kajian	49
	3.4	Kaedah Pensampelan	51
	3.5	Instrumen	52
	3.5.1	Soal selidik	53
	3.5.2	Kaedah terjemahan soal selidik	57
	3.6	Kajian rintis	57
	3.7	Prosedur Kajian	59
	3.8	Pengiraan Indeks Perlakuan Buli Sekolah	60
	3.9	Tahap perlakuan buli sekolah	62
	3.10	Analisis data	63
	3.11	Kerangka kajian	66
	3.12	Penutup	67
BAB IV		DAPATAN KAJIAN	68
	4.0	Pengenalan	68
	4.1	Latar belakang responden kajian	68
	4.1.1	Negeri	68

4.1.2	Peringkat persekolahan	69
4.1.3	Jantina	70
4.1.4	Lokasi Sekolah	70
4.1.5	Kaum	71
4.1.6	umur	71
4.1.7	Tahap pnglibatan dalam aktiviti kokurikulum	72
4.2	Analisis Diskriptif	74
4.2.1	Jenis tingkah laku buli yang kerap Terjadi di kalangan pelajar sekolah	74
4.2.1(a)	Kekerapan tingkah laku buli fizikal	74
4.2.1(b)	Kekerapan tingkah laku buli verbal	76
4.2.1(c)	kekerapan tingkah laku buli antisosial	78
4.2.2	Punca-punca kejadian buli di sekolah Menengah dan sekolah rendah	80
4.2.2(a)	Faktor Individu	80
4.2.2(b)	Faktor sekolah	83
4.2.2(c)	Faktor keluarga	85
4.2.3	Ciri-ciri mangsa buli di sekolah Menengah dan sekolah rendah	87
4.2.3(a)	ciri fizikal	87
4.2.3(b)	ciri psikologi	89
4.3.	Indeks Perlakuan buli sekolah	91
4.4	Tahap perlakuan buli	92
4.5	Pengujian Hipotesis	93
4.5.1	Hipotesis 1	93
4.5.2	Hipotesis 2	95
4.5.3	Hipotesis 3	95
4.5.4	Hipotesis 4	95
4.5.5	Hipotesis 5	96

4.5.6	Hipotesis 6	97
4.5.7	Hipotesis 7	98
4.5.8	Hipotesis 8	98
4.5.9	Hipotesis 9	99
4.5.10	Hipotesis 10	100
4.5.11	Hipotesis 11	100
4.5.12	Hipotesis 12	100
4.5.13	Hipotesis 13	101
4.5.14	Hipotesis 14	102
4.5.15	Hipotesis 15	103
4.5.16	Hipotesis 16	104
4.6	Penutup	104
BAB V	PERBINCANGAN, RUMUSAN DAN CADANGAN	105
5.1	Pengenalan	105
5.2	Perbincangan Hasi Dapatan Kajian	105
5.2.1	Latar Belakang Responden	105
5.2.2	Dapatan kajian jenis tingkah Laku buli yang kerap terjadi di kalangan Pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah	107
5.2.3	Dapatan kajian mengenai punca- punca tingkah Laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah	110
5.2.4	Dapatan kajian ciri-ciri mangsa buli	111
5.2.5	Dapatan kajian indeks perlakuan buli sekolah dan tahap perlakuan buli di kalangan Pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah	112
5.2.6	Dapatan kajian perbezaan tingkah	114

laku buli (fizikal, verbal antisosial dan keseluruhan),
indeks perlakuan buli sekolah dan hubungan antara
punca buli dengan indeks perlakuan buli sekolah

5.3	Rumusan	121
5.4	Cadangan	122
5.5	Cadangan kajian akan datang	125
5.6	Kesimpulan	126
	RUJUKAN	127
	LAMPIRAN	

SENARAI JADUAL

NO. JADUAL	TAJUK	MUKA SURAT
2.1	Jenis-jenis perlakuan buli	27
2.2	Profil diri mangsa buli	33
3.3.1	Bilangan pelajar sekolah menengah dan rendah	49
3.3.2	Bilangan sampel kajian mengikut negeri dan daerah	50
3.5.1	Skala 3 mata	54
3.5.2	Skala likert	54
3.5.3	Skala likert	54
3.5.4	Pecahan item soal selidik perlakuan buli di sekolah	56
3.6	keputusan analisis nilai kebolehpercayaan cronbach alpha	59
3.8	Contoh pengiraan	62
3.9	Indeks perlakuan buli sekolah dan tahap perlakuan buli	63
3.10	Interpretasi kekuatan hubungan	64
3.10.1	Jadual ringkasan pengujian statistik objektif kajian	64
3.10.2	Jadual ringkasan pengujian hipotesis kajian	65
4.1.1	Taburan bilangan responden mengikut negeri	69
4.1.2	Taburan bilangan responden mengikut peringkat persekolahan	69
4.1.3	Taburan bilangan responden mengikut jantina	70
4.1.4	Taburan bilangan responden mengikut kawasan sekolah	70
4.1.5	Taburan bilangan responden mengikut kaum	70
4.1.6	Taburan bilangan responden mengikut umur	72
4.1.7	Taburan bilangan responden mengikut tahap penglibatan Dalam aktiviti ko-kurikulum	73

4.2.1(a)	Taburan bilangan responden mengikut peratus, min dan Sisihan piawai bagi kekerapan tingkah laku buli fizikal	75
4.2.1(b)	Taburan bilangan responden mengikut peratus, min dan Sisihan piawai bagi kekerapan tingkah laku buli verbal	77
4.2.1(c)	Taburan bilangan responden mengikut peratus, min dan Sisihan piawai bagi kekerapan tingkah laku buli antisosial	79
4.2.2(a)	Taburan bilangan responden mengikut kekerapan, peratus, min dan Sisihan piawai bagi punca kejadian buli (faktor individu)	82
4.2.2(b)	Taburan bilangan responden mengikut kekerapan peratus, min dan Sisihan piawai bagi punca kejadian buli (faktor sekolah)	84
4.2.2(c)	Taburan bilangan responden mengikut kekerapan, peratus, min dan Sisihan piawai bagi punca kejadian buli (faktor keluarga)	86
4.2.3(a)	Taburan bilangan responden mengikut kekerapan, peratus, min dan Sisihan piawai bagi ciri fizikal mangsa buli	88
4.2.3(b)	Taburan bilangan responden mengikut kekerapan, peratus, min dan Sisihan piawai bagi ciri psikologi mangsa buli	90
4.3	Indeks perlakuan buli sekolah dan tahap perlakuan buli Di kalangan pelajar sekolah	91
4.5.1	Analisis perbezaan tingkah laku buli mengikut peringkat Persekolahan	94
4.5.2	Analisis perbezaan tingkah laku buli mengikut lokasi Sekolah	97
4.5.3	Analisis perbezaan tingkah laku buli mengikut jantina	99
4.5.4	Perbezaan min indeks perlakuan buli mengikut peringkat Persekolahan	101

4.5.5	Perbezaan min indeks perlakuan buli mengikut lokasi Sekolah	102
4.5.6	Perbezaan min indeks perlakuan buli mengikut jantina	103
4.5.7	Hubungan punca buli dengan indeks perlakuan buli	104

SENARAI RAJAH

NO. RAJAH	TAJUK	MUKA SURAT
1.1	Kerangka Teori Kajian	20
2.1	Teori pembelajaran sosial tentang keagresifan	38
3.1	Pensampelan rawak kelompok atas kelompok	52
3.2	Kerangka Kajian	66

SENARAI SINGKATAN

KPM	-	Kementerian Pendidikan Malaysia
JPN	-	Jabatan Pendidikan Negeri
PPD	-	Pegawai Pendidikan Daerah

SENARAI LAMPIRAN

LAMPIRAN	TAJUK	MUKA SURAT
A	Soal selidik Kajian	
B	Jadual Penentuan Saiz Sampel Berdasarkan Populasi Krejcie & Morgan (1970)	
C	Surat Kebenaran Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan (EPRD) Kementerian Pendidikan Malaysia	
D	Surat Kebenaran Jabatan Pendidikan Negeri	
E	Pengesahan keesahan kandungan	
F	Pengesahan alih bahasa	

BAB 1

PENDAHULUAN

1.0 Pengenalan

Sekolah merupakan sebuah institusi yang amat penting dalam negara. Di sinilah generasi pemimpin dan peneraju negara di masa hadapan, dididik dan dibentuk. Bukan begitu sahaja, institusi sekolah juga merupakan tempat pemupukan dan pembentukan jati diri dan patriotisme anak bangsa selain berfungsi sebagai tempat pendidikan akademik dan kemahiran.

Fungsi sekolah sebagai sebuah institusi yang membentuk dan mendidik anak bangsa mengikut kehendak dan acuan wawasan negara merupakan satu tugas yang amat mencabar. Semua pihak yang terlibat dalam institusi sekolah seperti pihak kerajaan, pentadbir, guru, ibubapa dan murid memikul tanggungjawab yang besar dalam menentukan kejayaan generasi anak bangsa di masa hadapan.

Namun begitu laporan- laporan akhbar (Harian Metro, 25 Mac 2004; Berita Harian 25 Mac 2004) menunjukkan peningkatan jumlah jenayah juvana yang dilakukan oleh pelajar sekolah seperti gangsterisme, pergaduhan, rogol, seks bebas dan buli, telah sedikit sebanyak menjejaskan peranan sekolah sebagai pembentuk jati diri dan pendidikan generasi masa hadapan negara. Ini ditambah lagi dengan kejadian jenayah serta pelanggaran disiplin yang serius terjadi di dalam kawasan sekolah (Utusan Malaysia, 25 Mac 2004). Masalah ini perlu ditangani dengan segera dan sebaik mungkin kerana ia bukan sahaja menjatuhkan imej sekolah sebagai institusi pembentuk jati diri dan pendidikan anak bangsa. Tetapi akan juga memberi impak kepada survival dan kemajuan negara di masa hadapan.

Kebanyakan masalah jenayah di sekolah bermula dengan masalah buli. Keseriusan masalah buli di kalangan murid sekolah perlulah ditangani dengan segera. Jika tidak, ianya mungkin menjadi satu masalah besar kepada negara pada masa hadapan.

Sesuatu usaha perlulah dilakukan bagi mengenal pasti tahap masalah tingkah laku buli di sekolah supaya satu program pencegahan dapat dijalankan dengan berkesan. Kajian bertujuan untuk mengetahui indeks perlakuan buli sekolah. Kajian ini juga bertujuan mengenal pasti tahap tingkah laku buli di sekolah menengah dan rendah berdasarkan kepada pengiraan indeks perlakuan buli di kedua-dua peringkat persekolahan tersebut. Selain itu, kajian juga cuba mengenal pasti jenis-jenis tingkah laku buli yang wujud di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah serta punca-punca kejadiannya.

1.1 Latar Belakang Masalah

Laporan akhbar mengenai kes-kes pelanggaran disiplin, keganasan dan buli yang berlaku di sekolah merupakan perkara biasa pada hari ini. Di sekolah-sekolah di Malaysia pula, masalah buli merupakan satu masalah disiplin yang utama pada ketika ini. Surat khabar perdana, Utusan Malaysia keluaran 30 Mac 2004 melaporkan di muka hadapan seorang pelajar tingkatan empat sekolah menengah agama meninggal dunia akibat dibelasah oleh sekumpul pelajar senior. Berdasarkan rekod polis pula, terdapat lebih 35 kes pelajar sekolah mati atau cedera akibat dibelasah dilaporkan dalam tempoh lima tahun ini iaitu dari 1999 hingga 2003 (Utusan Malaysia, 29 Mac 2004). Kebanyakan kes-kes ini berpunca daripada perbuatan buli.

Menurut Menteri Pelajaran, Datuk Seri Hishammudin Tun Hussein, masalah buli merupakan satu masalah yang sering berlaku di sekolah-sekolah menengah di Malaysia pada hari ini. Sepanjang tahun 2004 terdapat 1600 orang pelajar terlibat dalam gejala buli (Utusan Malaysia, 9 Julai 2005). Walaupun bilangan pelajar yang terlibat agak kecil iaitu 0.03 peratus daripada jumlah keseluruhan pelajar, gejala buli jika tidak ditangani dengan berkesan akan mendatangkan kesan yang negatif kepada pelajar dan juga institusi sekolah. Kesedaran serta kefahaman yang mendalam tentang tingkah laku buli di sekolah

oleh guru dan mereka yang terlibat dalam dunia pendidikan amat perlu dalam usaha mengawal serta mengatasi masalah ini.

Statistik Polis Diraja Malaysia menunjukkan terdapat 3627 kes jenayah yang membabitkan pelajar sekolah pada tahun 2003. Pelajar-pelajar yang terlibat dalam kes tersebut berumur di antara 7 hingga 18 tahun (Utusan Malaysia, 25 Mac 2004). Kebanyakan kes-kes jenayah tersebut bermula daripada tingkah laku buli. Pelajar yang bertingkah laku agresif buli cenderung untuk membentuk tingkah laku agresif ganas apabila dewasa kelak.

Dapatan kajian oleh Farrington (1993) menunjukkan wujud pertalian antara tingkah laku buli dan kenakalan semasa di sekolah dengan tingkah laku agresif dan ganas semasa dewasa.

Tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah bukan sahaja merupakan masalah di negara kita, tetapi ianya juga merupakan masalah di seluruh dunia (Rigby & Slee, 1991; Olweus, 1991, 1993a; Smith & Sharp, 1994). Banyak penyelidik seperti Beale dan Scott (2001); Yoon dan Kerber (2003), mendapati tingkah laku agresif dan buli merupakan satu fenomena tingkah laku yang berlaku secara berleluasan di sekolah pada hari ini.

Tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah telah diselidiki secara serius dan sistematik di negara-negara barat sejak tahun 1970 an lagi. Penyelidikan tentang tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah di negara-negara Scandinavia telah dijalankan oleh Dan Olweus sejak akhir tahun 1970 an (Olweus, 1978). Penyelidikan tentang tingkah laku buli yang dimulai oleh Dan Olweus ini telah mendorong para penyelidik meningkatkan lagi kajian tentang tingkah laku buli di negara-negara barat dan juga di Australia. Laporan daripada penyelidikan-penyelidikan menunjukkan kejadian buli di kalangan pelajar sekolah di negara-negara barat semakin meningkat pada tahun-tahun kebelakangan ini (Olweus, 1978, 1987, 1991, 1993a; Boulton dan Underwood, 1992; Rigby dan Slee 1991; Smith dan Sharp, 1994).

Tingkah laku buli merupakan satu fenomena yang kompleks (Collins, Gerry dan Gary, 2004). Tingkah laku buli boleh ditunjukkan dalam pelbagai bentuk dan cara tanpa mengira jantina. Penyelidik-penyelidik telah mengemukakan pelbagai definisi mengenai

tingkah laku buli. Secara umumnya, tingkah laku buli boleh didefinisikan sebagai satu perbuatan negatif oleh seseorang yang lebih kuat atau berkuasa terhadap seseorang yang lain, yang lebih lemah atau kurang berkuasa secara berulang kali. Tingkah laku buli ialah tingkah laku agresif yang dilakukan secara berulang kali terhadap orang lain secara individu atau secara berkumpulan (Olweus, 1993b). Tingkah laku buli merupakan juga satu bentuk interaksi sosial di mana individu yang lebih dominan (pembuli) akan menunjukkan tingkah laku agresif yang cenderung menyebabkan ketidakselesaan kepada individu yang kurang dominan atau lemah (mangsa buli). Menurut Rigby (1996) pula, tingkah laku buli ialah perbuatan menekan atau menindas sama ada secara fizikal atau psikologi oleh seseorang yang lebih berkuasa terhadap seseorang yang tidak berkuasa. Kata kunci yang penting dalam mendefinisikan tingkah laku buli ialah wujudnya ketidakimbangan kuasa antara pembuli dan mangsa buli. Pembuli lebih berkuasa daripada mangsa buli. Tingkah laku buli berlaku secara berulang kali.

Tingkah laku buli atau perbuatan buli boleh terjadi dalam dua bentuk iaitu bentuk fizikal dan bentuk psikologi. Menurut Olweus (1993b) terdapat tiga jenis tingkah laku buli iaitu fizikal, verbal dan tingkah laku antisosial. Tingkah laku buli fizikal adalah seperti memukul, menarik rambut dan menendang. Tingkah laku buli verbal ialah seperti mengejek, menghina dan mengusik. Tingkah laku buli yang berkaitan dengan tingkah laku anti sosial ialah memulau, mengata, fitnah dan merosakkan harta benda. Tingkah laku buli fizikal dan verbal merujuk kepada tingkah laku buli secara langsung. Tingkah laku buli anti sosial pula merujuk kepada tingkah laku buli secara tidak langsung. Tingkah laku buli dalam bentuk verbal juga merupakan tingkah laku buli berbentuk psikologi. Tingkah laku buli dalam bentuk antisosial juga boleh berlaku dalam bentuk fizikal seperti merosakkan harta benda atau dalam bentuk psikologi seperti pemulauan dan fitnah.

Tingkah laku agresif buli sama ada dalam bentuk fizikal atau verbal akan menghasilkan kesan yang tidak baik terhadap pelajar dan juga suasana persekolahan. Tingkah laku buli boleh menyebabkan kecederaan atau ketidakselesaan atau kesakitan ke atas individu terutamanya yang menjadi mangsa buli. Dapatan kajian oleh Rigby (1994) menunjukkan tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah mempunyai hubungan dengan kesihatan mental dan fizikal. Menurut Olweus (1993a), tingkah laku buli akan menyebabkan mangsa buli rasa rendah diri, mempunyai penghargaan sendiri rendah,

kemurungan, depressi dan bunuh diri. Hasil kajian mengenai kes buli di kalangan murid-murid sekolah di negara-negara barat mendapati murid yang membuli apabila dewasa kelak kemungkinan besar akan menjadi penjenayah. Manakala mangsa buli pula cenderung untuk membunuh diri akibat tekanan yang dihadapi.

Kebanyakan pembuli mempunyai fizikal yang kuat, bertubuh tegap dan berkuasa. Para pengkaji juga mendapati pembuli mempunyai tahap psikososial yang rendah (Demaray dan Malecki, 2003). Pembuli biasanya lebih agresif, mempunyai fizikal yang lebih kuat dan lebih besar berbanding mangsa.

Perlakuan buli di kalangan pelajar lelaki lebih kerap berlaku berbanding pelajar perempuan (Olweus, 1993b). Dapatan kajian oleh sarjana barat menunjukkan bahawa satu daripada sepuluh pelajar sekolah adalah terlibat dalam tingkah laku buli sama ada sebagai pembuli atau mangsa buli (Glover et al., 2000).

Kajian tentang pelakuan buli di kalangan pelajar sekolah di Malaysia kurang dijalankan. Walaupun begitu, kajian yang dijalankan oleh Noran Fauziah Yaakub (2004) pada tahun 2002 dan 2004, mendapati masalah tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah juga wujud di Malaysia. Dapatan daripada kajian beliau juga menunjukkan pelajar lelaki dan perempuan terlibat dengan tingkah laku buli psikologi seperti ejek, fitnah, pulau dan sisih, dan pelajar lelaki lebih banyak terlibat dengan tingkah laku buli fizikal seperti menolak, memukul dan menepeleng berbanding pelajar perempuan (Utusan Malaysia, 28 mac 2004).

Berdasarkan kepada statistik dan dapatan kajian di atas bolehlah disimpulkan bahawa tingkah laku buli merupakan satu masalah disiplin yang serius di sekolah-sekolah pada hari ini. Masalah tingkah laku buli ini jika tak dibendung akan membawa akibat yang buruk pada masa hadapan.

Kajian oleh Noran Fauziah (2004) menunjukkan kepada kita bahawa masalah tingkah laku buli juga berlaku di kalangan pelajar sekolah menengah di negara Malaysia. Tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah merupakan satu isu yang perlu diberi perhatian oleh semua pihak yang terlibat dengan kebajikan dan keselamatan pelajar. Masalah tingkah laku buli perlu ditangani dengan sebaik mungkin supaya ianya

tidak menjadi masalah yang boleh mendatangkan kesan kepada perkembangan akademik dan sahsiah pelajar.

1.2 Pernyataan Masalah

Perlakuan buli merupakan satu masalah disiplin di sekolah menengah dan juga di sekolah rendah di Malaysia pada hari ini. Kajian perlakuan buli di kalangan pelajar sekolah menengah di daerah Batu Pahat oleh Abdul Latif (2005), mendapati bahawa kekerapan perlakuan buli di kalangan pelajar secara keseluruhannya berada pada tahap sederhana.

Tahap perlakuan buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah di Malaysia perlulah diselidiki bagi mengetahui keadaan sebenar kejadian buli di kalangan pelajar sekolah di Malaysia. Bagaimana tahap perlakuan buli di kalangan pelajar sekolah diukur merupakan salah satu masalah dalam penyelidikan berkaitan tingkah laku buli di sekolah (Arora, 1999). Satu kemungkinan untuk mengukur tahap perlakuan buli di sekolah ialah dengan menggunakan indeks perlakuan buli sekolah (Thompson et al., 2002).

Punca-punca kejadian buli di kalangan pelajar di kedua-dua peringkat persekolahan menengah dan rendah juga perlu dikenalpasti, begitu juga dengan jenis-jenis tingkah laku buli yang wujud di kalangan pelajar di sekolah-sekolah di negara ini.

Justeru, kajian ini akan mengkaji tahap perlakuan buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah. Tahap perlakuan buli di sekolah didasarkan kepada pengiraan indeks perlakuan buli sekolah. Indeks perlakuan buli sekolah yang diperolehi menggunakan senarai semak kehidupan di sekolah memberikan data secara langsung berkaitan dengan kejadian buli dan jenis-jenis tingkah laku buli yang terjadi dikalangan pelajar sekolah berdasarkan kepada apa yang dilaporkan oleh pelajar itu sendiri (Arora, 1999). Kajian ini juga akan cuba mengenal pasti jenis-jenis tingkah laku buli yang wujud di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah serta punca-punca kejadian buli.

1.3 Objektif Kajian

Objektif umum kajian ini ialah untuk mengetahui tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah berdasarkan pengiraan Indeks Perlakuan Buli Sekolah.

Objektif khusus kajian ini adalah,

1. Untuk mengenal pasti jenis tingkah laku buli (fizikal, verbal dan antisosial) yang paling kerap di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor
2. Untuk mengenal pasti punca-punca kejadian buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor
3. Untuk mengenal pasti ciri-ciri mangsa buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor
4. Untuk mengenal pasti indeks perlakuan buli di sekolah menengah dan di sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor
5. Untuk mengenal pasti tahap tingkah laku buli di sekolah menengah dan di sekolah rendah berdasarkan indeks perlakuan buli sekolah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor
6. Untuk mengetahui sama ada terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku (fizikal, verbal dan antisosial) buli di kalangan pelajar sekolah mengikut peringkat persekolahan, lokasi sekolah dan jantina
7. Untuk mengetahui sama ada terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks tingkah laku buli sekolah mengikut peringkat persekolahan dan lokasi sekolah
8. Untuk mengetahui sama ada terdapat hubungan yang signifikan antara punca kejadian dengan indeks perlakuan buli sekolah

1.4 Persoalan Kajian

Kajian ini akan menjawab persoalan-persoalan berikut;

1. Apakah jenis tingkah laku buli yang kerap terjadi di kalangan pelajar lelaki dan perempuan di sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
2. Apakah punca-punca kejadian buli di sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
3. Apakah ciri-ciri mangsa buli di sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
4. Apakah indeks perlakuan buli di sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
5. Apakah tahap tingkah laku buli di sekolah menengah dan sekolah rendah berdasarkan indeks perlakuan buli sekolah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
6. Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkahlaku buli (fizikal, verbal, antisosial dan keseluruhan) di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
7. Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkahlaku buli (fizikal, verbal, antisosial dan keseluruhan) di kalangan pelajar sekolah di kawasan bandar dan luar bandar di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
8. Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkahlaku buli (fizikal, verbal, antisosial dan keseluruhan) di kalangan pelajar lelaki dan perempuan di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?

- 9 Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
- 10 Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli sekolah menengah dan sekolah rendah di kawasan bandar dan luar Bandar di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
- 11 Adakah terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli pelajar lelaki dan perempuan di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?
- 12 Adakah wujud hubungan antara punca buli dengan indeks perlakuan buli di sekolah menengah dan sekolah rendah di Negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor?

1.5 Hipotesis Kajian

1. Hipotesis nol 1:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli fizikal di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah

2. Hipotesis nol 2:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli verbal di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah

3. Hipotesis nol 3:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli antisosial di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah

4. Hipotesis nol 4:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah

5. Hipotesis nol 5:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli fizikal di kalangan pelajar sekolah di kawasan bandar dan luar bandar

6. Hipotesis nol 6:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli verbal di kalangan pelajar sekolah di kawasan bandar dan luar bandar

7. Hipotesis nol 7:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli antisosial di kalangan pelajar sekolah di kawasan bandar dan luar bandar

8. Hipotesis nol 8:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah di kawasan bandar dan luar bandar

9. Hipotesis nol 9:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli fizikal di kalangan pelajar lelaki dan perempuan

10. Hipotesis nol 10:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli verbal di kalangan pelajar lelaki dan perempuan

11. Hipotesis nol 11:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli antisosial di kalangan pelajar lelaki dan perempuan

12. Hipotesis nol 12:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara tingkah laku buli di kalangan pelajar lelaki dan perempuan

13. Hipotesis nol 13:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli sekolah menengah dan sekolah rendah

14. Hipotesis nol 14:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli sekolah di kawasan bandar dan di kawasan luar bandar

15. Hipotesis nol 15:

Tidak terdapat perbezaan yang signifikan antara indeks perlakuan buli pelajar lelaki dan perempuan

16. Hipotesis nol 16:

Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara punca buli dengan indeks perlakuan buli di sekolah

1.6 Rasional Kajian

Tingkah laku buli tidak dapat dinafikan lagi merupakan satu masalah kepada institusi sekolah pada hari ini. Masalah tingkah laku buli di sekolah juga akan menyebabkan pelbagai masalah lain seperti gangsterisme dan ponteng sekolah. Masalah tingkah laku buli akan memberi kesan kepada peranan sekolah sebagai pembentuk jati diri dan pendidik anak bangsa. Masalah ini juga membawa kesan yang mendalam terhadap perkembangan pelajar itu sendiri baik dari segi perkembangan intelek dan jasmani maupun perkembangan rohani dan emosi. Tingkah laku buli akan memberi kesan kepada kedua-dua pihak yang terlibat iaitu pembuli dan mangsa buli.

Masalah tingkah laku buli juga akan menyebabkan pelajar terutama sekali yang menjadi mangsa buli merasakan bahawa sekolah bukan lagi merupakan satu tempat yang selamat. Begitu juga dengan ibu bapa yang merasa ragu tentang keselamatan anak mereka di sekolah. Pihak sekolah dan guru pula perlu berperanan sebagai pengawas dan penguat kuasa selain daripada tugas mendidik (Utusan Malaysia, 28 Mac 2004).

Berdasarkan kenyataan di atas, masalah tingkah laku buli di sekolah baik sekolah menengah maupun di sekolah rendah perlulah diberi perhatian serius dan ditangani dengan segera.

Melalui kajian ini, penyelidik cuba mengenal pasti nilai Indeks Perlakuan Buli Sekolah dan tahap tingkah laku buli di sekolah menengah dan sekolah rendah berdasarkan nilai indeks tersebut. Pengetahuan tentang Indeks Perlakuan Buli Sekolah dan tahap perlakuan buli di kalangan pelajar, dapat memberikan satu gambaran yang lebih jelas dan tepat tentang status masalah buli di sekolah. Di samping mengenalpasti tahap perlakuan buli di sekolah, penyelidik juga cuba mengenalpasti jenis-jenis tingkah laku buli dan kekerapan kejadiannya serta punca-punca kejadian buli di kedua-dua peringkat persekolahan menengah dan rendah, supaya satu gambaran menyeluruh tentang masalah tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah dapat dilihat dan difahami.

Kedadaan ini dapat memberi lebih kefahaman tentang masalah tingkah laku buli di sekolah menengah kepada semua pihak yang terlibat dengan sekolah seperti pengurus sekolah, guru-guru, ibu bapa dan pelajar sendiri. Gambaran dan kefahaman yang lebih

menyeluruh perlu supaya program-program intervensi dapat dirancang serta dilaksanakan dengan berkesan oleh pihak sekolah dan juga pihak-pihak yang berkaitan seperti persatuan ibu bapa dan guru (PIBG), badan-badan bukan kerajaan dan pertubuhan-pertubuhan belia.

1.7 Kepentingan Kajian

Kajian ini akan dapat memberikan satu gambaran yang umum tentang tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah. Penggunaan indeks tingkah laku buli sekolah dalam menentukan tahap tingkah laku buli di sekolah merupakan satu cara bagaimana tahap tingkah laku buli di sekolah boleh ditentukan. Dapatan daripada kajian ini juga akan dapat menjelaskan lagi tentang tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah terutama dari segi jenis-jenis tingkah laku buli, kekerapan kejadian tingkah laku buli dan perbezaan di antara jenis tingkah laku buli yang dialami oleh pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah. Juga perbezaan jenis tingkah laku buli yang berlaku di sekolah menengah dan rendah di bandar dan luar bandar. Kajian ini juga akan memberi maklumat yang baru berkenaan tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah di Malaysia .

Dapatan daripada kajian ini akan dapat digunakan oleh pihak Kementerian Pendidikan, Jabatan Pendidikan Negeri dan Sekolah dalam mengukur tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah di Malaysia. Data-data yang diperolehi seperti indeks pelakuan buli sekolah, jenis-jenis tingkah laku buli yang kerap berlaku di sekolah, punca-punca kejadian buli dan ciri-ciri mangsa buli, boleh digunakan dalam perancangan program-program intervensi, pencegahan dan penyelesaian masalah tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah.

Dapatan kajian ini juga akan dapat digunakan sebagai garis panduan serta asas kepada pembentukan polisi bagi menangani dan mencegah tingkah laku buli di sekolah seperti polisi antibuli.

Para guru yang terlibat secara langsung dengan tingkah laku pelajar di kelas, akan mendapat faedah daripada dapatan kajian ini. Dapatan kajian ini akan dapat membantu guru untuk mengatasi dan mencegah masalah buli yang berlaku di kelas atau di sekolah. Ianya juga akan membekalkan maklumat-maklumat yang baru berkenaan tingkah laku buli yang boleh digunakan oleh guru bagi menangani masalah buli yang berlaku di kelas mereka.

Pihak-pihak lain yang berkaitan dengan pelajar sekolah seperti ibu bapa dan masyarakat serta pertubuhan-pertubuhan bukan kerajaan seperti PIBG, pertubuhan belia, kesatuan guru dan pertubuhan kemasyarakatan boleh memperoleh faedah daripada dapatan kajian ini dalam usaha merancang program kemasyarakatan ke arah masyarakat yang berbudi bahasa dan cemerlang.

1.8 Skop Kajian

Kajian ini adalah bertujuan untuk mengenal pasti tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan sekolah rendah berdasarkan kepada pengiraan indeks tingkah laku buli sekolah. Fokus penyelidik dalam kajian ini ialah mengenal pasti tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah berdasarkan indeks tingkah laku buli. Kajian ini juga cuba mengenalpasti jenis-jenis tingkah laku buli yang wujud di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah serta kekerapannya. Di samping itu kajian ini akan mengenal pasti punca-punca kejadian buli dan ciri-ciri mangsa buli.

1.9 Batasan Kajian

Kajian ini adalah terhad kepada objektif dan persoalan yang dinyatakan di bahagian 1.3 dan bahagian 1.4 di atas.

Aspek-aspek yang menjadi persoalan dalam kajian ini seperti tahap tingkah laku buli sekolah, indeks tingkah laku buli sekolah, kekerapan tingkah laku buli, jenis tingkah

laku buli, punca-punca kejadian buli dan mangsa buli adalah terbatas kepada apa yang didefinisi secara operasional dalam kajian ini sahaja. Tahap tingkah laku buli sekolah, indeks tingkah laku buli sekolah, kekerapan tingkah laku buli, jenis tingkah laku buli, punca kejadian buli dan ciri mangsa buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah adalah diukur menggunakan soal selidik laporan sendiri yang dibangun sendiri oleh penyelidik.

Dapatan kajian ini juga adalah terbatas kepada penggunaan sampel pelajar sekolah menengah dan rendah kebangsaan di empat buah negeri iaitu negeri Johor, Negeri Sembilan, Melaka dan Selangor. Kajian juga terbatas kepada kaedah pensampelan yang digunakan iaitu kaedah kelompok atas kelompok. Pemilihan sampel negeri terbatas kepada dua zon iaitu zon tengah dan zon selatan. Hanya dua buah negeri di zon tengah iaitu Selangor dan Negeri Sembilan dan dua buah negeri di zon selatan iaitu Johor dan Selangor di pilih sebagai lokasi kajian. Pemilihan sampel sekolah pula terhad kepada 16 buah sekolah menengah dan 16 buah sekolah rendah di empat buah negeri tersebut.

Pemboleh ubah-pemboleh ubah seperti indeks perlakuan buli, tahap perlakuan buli, jenis perlakuan buli, punca perlakuan dan ciri-ciri mangsa buli yang digunakan dalam analisis bagi menjawab persoalan kajian adalah terhad kepada apa yang dinyatakan dalam kajian ini sahaja. Faktor-Faktor lain seperti pengaruh media yang tidak dinyatakan dalam kajian ini adalah tidak dikaji.

Dapatan kajian ini juga amat bergantung pada kejujuran pelajar-pelajar yang terpilih sebagai responden dalam memberikan jawapan tepat dan benar kepada soal selidik yang dikemukakan.

1.10 Definisi Istilah

Definisi istilah berikut adalah dalam konteks kajian ini sahaja.

1.10.1 Tingkah laku Buli

Tingkah laku buli merupakan satu bentuk tingkah laku agresif (Smith dan Sharp, 1994). Menurut Olweus (1993) tingkah laku buli adalah tingkah laku agresif yang dilakukan secara berulang kali terhadap orang lain secara individu atau berkumpulan. Tingkah laku agresif boleh jadi dalam bentuk fizikal atau lisan yang boleh menyebabkan kecederaan atau ketidak selesaan atau kesakitan ke atas individu lain iaitu mangsa buli. Tingkah laku buli termasuklah tindakan –tindakan seperti mengejek, pemulauan dan memukul (Olweus, 1991; Rigby, 1997; Thompson dan Sharp, 1998).

Dalam kajian ini tingkah laku buli adalah merujuk kepada tingkah laku atau perbuatan negatif sama ada secara fizikal atau lisan atau secara psikologi yang dilakukan oleh seseorang yang lebih berupaya terhadap seseorang yang kurang upaya atau yang tidak upaya secara berulang kali. Contohnya, seperti mengejek, ugutan dan memukul.

1.10.2 Jenis Tingkah laku buli

Menurut Olweus (1993) terdapat tiga jenis tingkah laku buli iaitu fizikal, verbal dan tingkah laku anti sosial. Smith dan Sharp (1994) pula mengelaskan tingkah laku buli kepada tiga jenis iaitu fizikal, verbal dan tidak langsung.

Penyelidik dalam kajian ini merujuk jenis tingkah laku buli adalah jenis-jenis tingkah laku buli seperti mana didefinisikan oleh Olweus (1993a) iaitu fizikal, verbal dan anti sosial.

Tingkah laku buli fizikal merujuk kepada tingkah laku yang berbentuk fizikal seperti memukul, menendang, mencederakan, menolak, menarik rambut, mengambil barang kepunyaan orang lain dan sebagainya (Olweus, 1993; Smith dan Sharp, 1994).

Tingkah laku buli verbal adalah tingkah laku seperti panggilan nama, mengejek, mengusik dan mencemuh berulang kali, menghina dan melabel kaum (Smith dan Sharp , 1994; Salmivalli, 2001).

Tingkah laku buli antisosial termasuklah tingkah laku tingkah laku buli tidak langsung seperti menyebarkan fitnah, gossip, penyisihan sosial, pemulauan dan merosakkan harta benda secara berulang kali (Olweus, 1993a; Smith dan Sharp , 1994; Rigby, 2001).

1.10.3 Punca kejadian buli

Menurut Kamus Dewan (2002), punca bermaksud sebab. Dalam kajian ini punca kejadian buli ialah sebab-sebab atau faktor penyebab kepada berlakunya tingkah laku atau kejadian buli.

1.10.4 Mangsa buli

Perlakuan buli merupakan juga satu bentuk interaksi sosial dimana individu yang lebih dominan (pembuli) akan menunjukkan tingkah laku agresif yang cenderung menyebabkan ketidak selesaan kepada individu yang kurang dominan atau lemah (mangsa buli) (Olewus, 1978). Mangsa ialah seseorang yang menjadi sasaran terhadap pelbagai tingkah laku agresif (Salmivalli, 2001)

Mangsa buli dalam kajian ini bermaksud orang yang dibuli. Iaitu orang yang menerima akibat atau kesan langsung daripada perbuatan atau tingkah laku buli. Dan juga orang yang kurang dominan dan lebih lemah daripada pembuli serta merupakan sasaran pembuli.

1.10.5 Ciri-ciri mangsa buli

Ciri-ciri mangsa buli ialah sifat-sifat mangsa buli samaada dari aspek fizikal atau psikologi (Dake et al., 2003). Ciri-ciri fizikal seperti saiz badan, lemah, tidak aktif bersukan dan mempunyai kecacatan fizikal. Ciri-ciri psikologi pula seperti kurang popular, bersendirian, tidak yakin pada diri dan pasif.

1.10.6 Indeks perlakuan buli sekolah

Indeks tingkah laku buli sekolah ialah satu nilai, hasil daripada pengiraan statistik. Indeks tingkah laku buli sekolah 10 bagi bilangan pelajar 100 orang menunjukkan 60 kejadian berlaku lebih dari sekali dalam satu tempoh tertentu. Ianya berasaskan kepada pernyataan pelajar kepada enam item iaitu item 5: cuba menendang saya, item 9: mengugut untuk mencederakan saya, item 11: memaksa saya memberi duit kepadanya, item 25: cuba mencederakan saya, item 38: cuba merosakkan barangan kepunyaan saya, item 40: cuba memukul saya berlaku lebih daripada satu kali dalam tempoh masa tertentu (Arora, 1999). Dalam kajian ini Indeks tingkah laku buli dikira berdasarkan kaedah yang diguna pakai oleh Arora (Thompson et al., 2002).

1.10.7 Tahap tingkah laku buli sekolah

Tahap tingkah laku buli sekolah diukur berdasarkan indeks tingkah laku buli sekolah (Arora, 1999). Dalam kajian ini, tahap tingkah laku buli sekolah adalah gambaran keadaan tingkah laku di sekolah berdasarkan kepada indeks tingkah laku buli sekolah, yang dikira daripada perspektif pelajar yang dilapor menggunakan senarai semak Kehidupan di sekolah yang diubahsuai daripada 'life in school' checklist (Arora dan Thompson, 1987).

Indeks tingkah laku buli sekolah yang tinggi menunjukkan tahap tingkah laku buli sekolah yang tinggi dan indeks tingkah laku buli sekolah yang rendah menunjukkan tahap tingkah laku buli sekolah yang rendah (Arora, 1999).

1.10.8 Zon Tengah dan Zon Selatan

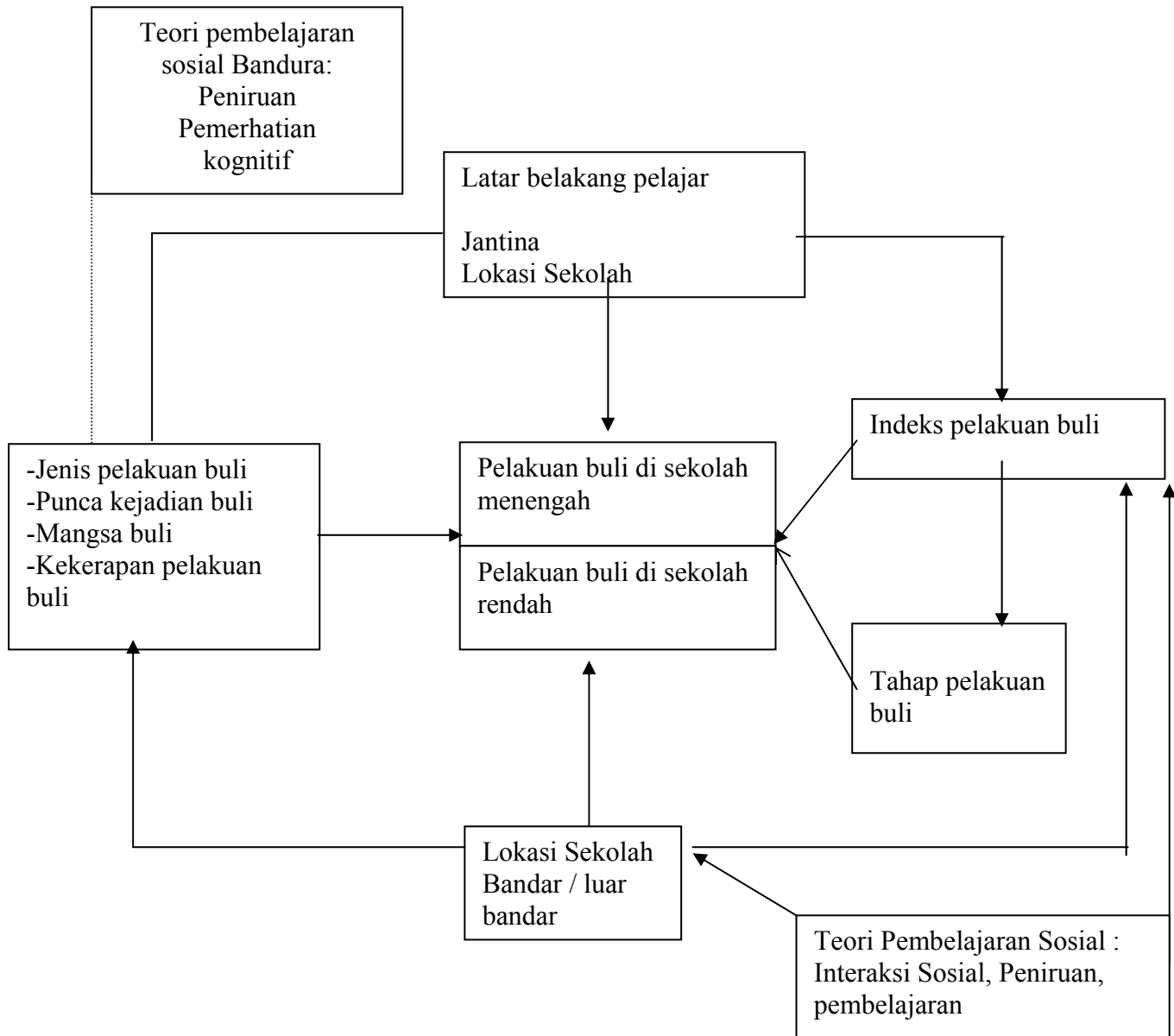
Zon Tengah dan Zon Selatan adalah merujuk kepada kumpulan negeri yang dikelompokkan mengikut pengkelompokan yang dilakukan oleh Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM, 2005). Dalam Kajian ini Zon Tengah merujuk kepada negeri Perak, Selangor dan Negeri Sembilan. Zon Selatan adalah merujuk kepada negeri Melaka dan Johor.

1.10.9 Kawasan Bandar dan Luar Bandar

Kawasan bandar dan kawasan luar bandar ditarifkan sebagai kawasan yang diwartakan oleh kerajaan (Jabatan Perangkaan Malaysia, 1991). Kawasan bandar ialah kawasan yang diwartakan berserta kawasan tepubina yang bersempadan dengannya dan gabungan kedua-dua kawasan ini mempunyai jumlah penduduk seramai 10 000 atau lebih semasa banci penduduk 1991. Kawasan tepubina ditakrifkan sebagai kawasan yang terletak bersebelahan kawasan yang diwartakan dan mempunyai sekurang-kurangnya 60 peratus penduduk (berumur 10 tahun dan lebih) yang terlibat di dalam aktiviti bukan pertanian. Kawasan selain daripada ini ditakrifkan sebagai kawasan luar bandar (Jabatan Perangkaan Malaysia, 1991).

Dalam kajian ini, kawasan bandar dan luar bandar mengikut pengkelasan yang dibuat oleh Kementerian Pelajaran Malaysia (2005).

1.11 Kerangka Teori Kajian

Rajah 1.1: Kerangka teori kajian berdasarkan model kajian Olweus (1978)

Kerangka teori kajian yang digunakan oleh penyelidik dalam kajian ini adalah diubah suai daripada model kajian yang dibangunkan oleh Olewus (1978). Kerangka model kajian ini (seperti pada rajah 1.1) menunjukkan hubungan di antara beberapa elemen-elemen yang mempengaruhi kejadian buli di kalangan pelajar sekolah menengah dan rendah. Elemen seperti jenis tingkah laku buli, punca buli dan ciri-ciri mangsa buli dijadikan pemboleh ubah bebas dalam kajian ini. Sementara pelakuan buli di sekolah menengah dan rendah di jadikan pemboleh ubah bersandar. Jenis-jenis tingkah laku buli dan kekerapan berlakunya tingkah laku tersebut merupakan asas kepada pengiraan indeks pelakuan buli sekolah. Indeks pelakuan buli sekolah pula dijadikan asas bagi menentukan tahap pelakuan buli di kalangan pelajar sekolah. Indeks pelakuan buli sekolah dan tahap pelakuan buli dijadikan pemboleh ubah bebas. Elemen demografi seperti jantina dan lokasi sekolah juga mempengaruhi kejadian buli di kalangan pelajar sekolah. Misalnya, jenis tingkah laku buli yang dialami oleh pelajar lelaki tidak sama dengan pelajar perempuan. Kesemua elemen-elemen ini saling berkait di antara satu sama lain dalam menentukan corak pelakuan buli di kalangan pelajar sekolah (Olewus, 1978).

Teori Pembelajaran Sosial telah digunakan dalam menjelaskan fenomena kejadian buli di kalangan pelajar sekolah. Ini kerana secara keseluruhan perlakuan buli merupakan satu bentuk interaksi sosial (Verlinden et al., 2000).

Kejadian buli banyak di cetus akibat daripada peniruan dan pemerhatian terhadap tingkah laku orang lain. Pelajar yang mulanya menjadi pemerhati terhadap pelakuan buli, kemudian akan turut terlibat sebagai pembuli. Mengikut Olweus (1978), mengapa pemerhati kejadian buli, turut membuli ialah kerana peniruan. Mangsa buli pula akan bertukar menjadi pembuli akibat daripada peniruan juga. Mereka akan melepaskan kemarahan terhadap mangsa yang lebih lemah dan seterusnya melakukan apa yang telah mereka alami (dalam kes ini ialah perlakuan buli).

Owens dan rakan-rakan (2001) menyatakan bahawa penggunaan teori pembelajaran sosial dirasakan sesuai kerana tingkah laku buli juga adalah akibat daripada interaksi sosial. Tingkah laku buli melibatkan manipulasi sosial untuk mendatangkan kemudaran terhadap penerimaan seseorang oleh kumpulan atau rakan-rakan. Peniruan

dan pemerhatian terhadap tingkah laku rakan sebaya akan menentukan jenis-jenis pelakuan buli. Mereka akan cenderung melakukan perkara yang sama supaya dapat diterima oleh rakan sebaya.

Walaupun begitu teori pembelajaran sosial tidak mengabaikan peranan kognitif. Individu masih mempunyai pilihan sendiri dalam menentukan tingkah laku sendiri. Peranan kognitif dapat dijelaskan berfungsi dalam menentukan sasaran atau mangsa untuk dibuli. Kebanyakan pembuli akan memilih mangsa yang lebih lemah daripadanya.

Indeks pelakuan buli adalah dikira berdasarkan kepada kekerapan pelakuan buli di kalangan pelajar sekolah. Kekerapan pelakuan buli banyak dipengaruhi oleh interaksi rakan sebaya. Latar belakang sekolah seperti saiz sekolah, saiz kelas, kurikulum dan guru juga mempunyai pengaruh terhadap tingkah laku pelajar termasuklah tingkah laku buli. Bagaimana latar belakang sekolah berfungsi dalam mempengaruhi tingkah laku pelajar dapat dijelaskan dengan penggunaan teori pembelajaran sosial. Guru misalnya merupakan orang yang signifikan kepada pelajar. Oleh itu guru merupakan model kepada pelajar. Pelajar akan memerhati dan seterusnya meniru pelakuan guru yang mereka suka.

1.12 Penutup

Kajian ini bertujuan untuk mengetahui indeks perlakuan buli sekolah dan mengenal pasti tahap tingkah laku buli di kalangan pelajar sekolah di negeri Selangor, Melaka, Negeri Sembilan dan Selangor. Latar belakang masalah buli di sekolah pada masa kini telah dibincangkan, bagi mengenal pasti objektif, persoalan dan hipotesis kajian. Kerangka model kajian juga telah dibincangkan dalam bab ini, dan bab seterusnya akan melihat dan memaparkan beberapa hasil kajian lepas tentang tingkah laku buli sama ada- dari dalam negeri atau luar negeri.